

دنپری

عجایبی

سرچینہ:

Ketabton.com

ترجمین:

مختار احمد احسان

د نړۍ عجایبي

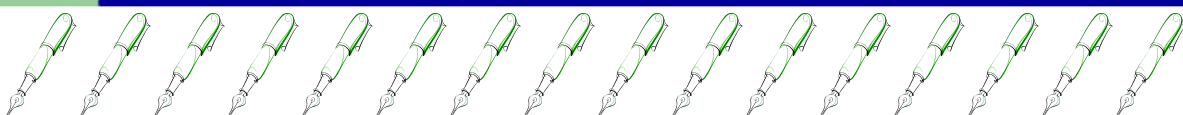
سرچینه:
بېلابېلي ویبپاڼي

ژباړن:
مختار احمد احسان

کال: ۱۳۸۹ ل

د چاپ حقوق د ژباړن سره خوندي دي.

د کتاب خانگړني:

د نړۍ اووه عجایبي

کتاب

بېلابېلي ويبپاڼي

سرچينه

مختار احمد احسان (۱۲)

ژباړن

mukhtar.ehsan@gmail.com

د ژباړن برېښنالیک

د ۲۰۰۹ زېږديز کال د ډسمبر میاشت

د ژباړلو نېټه

پخپله ژباړن

کمپوز او ډیزاین

لراو برډاټ کام - www.Larawbar.com

انلاین چاري

دالی:

و ټولو هغو افغانانو ته چې د هیواد د لرغونو ودانیو، آثارو او موادو
په خوندي کولو کې خپله ونډه اخلې.

مختار احمد احسان

نیولیک

- ۷ ..... تقریظ
- ۱۰ ..... پخوانی اووه عجایی
- ۱۵ ..... د منخنو پیریو (۱۴۰-۵۰ع) اووه عجایی
- ۲۰ ..... اوسنی (عصری) اووه عجایی
- ۲۲ ..... ۱. چیچن ایتزا - میکسیکو
- ۲۷ ..... ۲. المسیح المخلص - برازیل
- ۳۰ ..... ۳. کولوسیوم - ایتالیا
- ۳۴ ..... ۴. د چین دیوال - چین
- ۳۹ ..... ۵. ماچو پیچو - پیرو
- ۴۳ ..... ۶. پترا - اردن
- ۴۸ ..... ۷. تاج محل - هندوستان
- ۵۲ ..... سرچینی

تقریظ

بسم الله الرحمن الرحيم

گران مختار احمد احسان صاحب، سلامونه

ستاسی ژباړلی کتاب (د نړۍ ۷ عجایبی) چی زما د لیدو لپاره مورالیږلی وو وکوت. خوښ می سو؛
 یو دا، خرنګه چی ددغو عجایبو ځینی ماخپله لیدلی دي نو ماته یې زما زاړه یادونه رایاد کړل. بل
 داچی، دداسی کتابونو لوستنه ګټور دي. ددغه کتاب د مندرجو عجائبو په لیدو او دهغو په باره کی د
 معلوماتو له لاری زموږ د وخت خلک د پخوانیو خلکو او واکمنانو عظیم الشان کار او ستر هوډ
 ګوري چی موږ ته یو درس او ځینی وخت عبرت دی. موږ ګورو چی ځینو واکمنانو د خپل جاه و جلال د
 بنوولو او د نورو د تعجیزولو لپاره محیر العقوله مانی، باغونه او بناوي جوړي کړيدي، ځینو بیا د
 خپل واک د تلیپاته خوندي کولو په منظور د دنمن دراتلو په لار کی لوی او اوږده سنگري دیوالونه
 وهلی دي، ځینو د خپل دین او چا دخپلی معشوقې سره د بیکچه مینی په ثبوت کی بی مثالہ بنکلی
 معبدونه، قبرونه او مانی درولی دي. که څوک ښه ځیر سی ددې ټولو عجائبو د رامنځته کیدو اصلی
 محرک عشق دی. حضرت رحمان بابا څه ښه وایی:

د همه و مخلوقاتو پلار دی دا   دا دنیا ده خدای له عشقه پیدا کړې

هو، دنیا له عشق او محبته پیدا سویده او د پرمختګ رازی هم په همدی کی نغبتی دي. یو ماشوم
 دخپل مور و پلار د محبت محصول دي. دغه ماشوم د مور د مینی په غیر کی او د پلار د مهربانی تر
 سیوري لاندی لوی سی، عالم سی، مجاهد سی، قهرمان سی، او د ولس غرقه بیړی د نجات ساحل ته
 ورسوي. شخصیت، عقیده، ټولنه، وطن، امت، انسانی ارزشونه، او... ټول په عشق و محبت لاسته
 راتلای سی، ساتل کیدای سی او ځلیدای سی. عشق او محبت د ژوند محرک دي او هغه ته معنی
 ورکوي. عشق دي چی په چا ځان او جهان پیژني. دا عشق دي چی خلک په ظاهره د ناشونی او
 خطرناکه کار و سرته رسولو ته هڅوي او په کوي یی. دا عشق دي چی خلک و قربانی او سربندنی ته
 وربولي. دا عشق او محبت دي چی د آزادی دلاری یو مجاهد په تش لاس دیو لوی بیرحمه وسله وال

ځواک پر ټانکونو په خوشحالي ورزغلوې او د باروتو واسکت په اغوندي. دا عشق دی چې د نړۍ ډیر عجایب او محیرالعقول یادگارونه یې منځته راوړيدي د کوم چې تاسی څو نمونې راټولې کړيدي. ددغه کتاب مطالعه نوی نسل ته بښي چې که څوک د ځان، ټولنی، امت او انسانیت جوړونه، بښيگنه او غوړونه غواړي نو په کار ده چې د پوهی څنگته په ځان کی عشق پیدا کړي. عشق عجایب او په ظاهر ناشونی اسانوي.

تاریخونه دي جوړ کړي عاشقانو

هسي نه چي هر بزله هو بښيارانو

گران مختار احمد جانه! زه تاسی ته ددغه کتاب د تألیف مبارکی وایم او د ورته نورو گټورو کتابونو د لیکلو توفیق درته غواړم. ښه هو السميع الدعاء. درناوي

دکتور فاروق اعظم

کابل- ۲۵ غبرگولی ۱۳۸۹ هـ ش

د نړۍ اووه عجایبي

پیل

پخوانی اووه عجایبی

دنړۍ اووه عجایبی دنړۍ هغه اووه ځانگړي معمارۍ دي چې د جوړښت ، زړښت یا ښایست له پلوه د عجایبو په لیست کې درېدلې دي .

یونانیانو ته د ۷ عدد یوه ځانگړې معنی درلودله چې د بیلگې په توگه سره ۷ سیارې ، ۷ بېلابېل رنگونه ، ۷ داوونۍ ورځې ، ۷ ساینسونه او داسې نور له ۷ برخو څخه تشکیل سوي شیان یادولای سو . ځکه نو باید دنړۍ د ډیرو زیاتو عجایبو معماريو څخه یوازي ۷ عجایبی ټاکل سوي وای ، هغه وو چې ددې معماريو لپاره د ۷ تعداد وټاکل سو .

پخوانی اووه عجایبی د تاریخي او یا کلاسیکي عجایبو په نامه سره هم یادېږي چې که څه هم دوي عجایبی د بابل اویزان باغونه او د خوفو هرم یې د یونانیانو لخوا نه وې جوړي سوي خو دا عجایبی ځکه په دې لیست کې شاملې وې چې د لوی سکندر لخوا یې د فتحه سويو سیمو د سرحدونو په دننه کې موجودیت درلود .

د پخوانیو ۷ عجایبو نومونه:

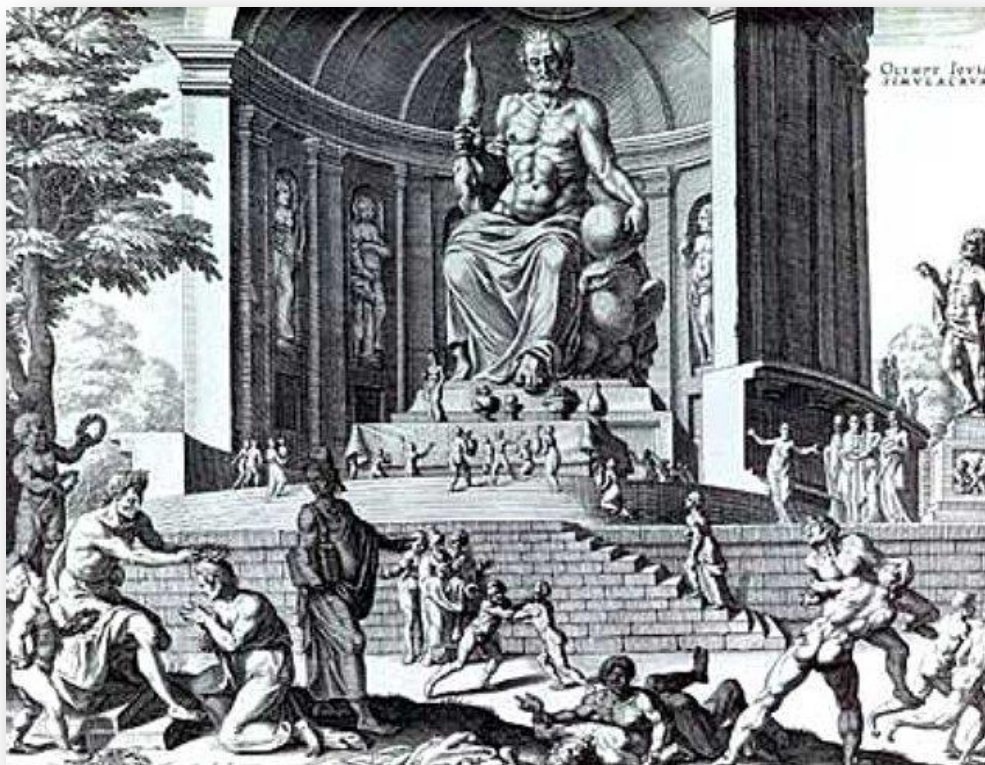
۱. په مصر کې د جیزه لوی هرم
۲. په عراق کې د بابل اویزان باغونه
۳. په یونان کې د زیوس (د یونانیانو رب الارباب) مجسمه
۴. په ترکیه کې د آرتیس معبد (کلیسا)
۵. د "هالیکرنیسکوس" په یوناني ښار کې د "ماوسولوس" مقبره
۶. په یونان کې د رودس مجسمه
۷. په مصر کې د الیکساندر برج

۱. په مصر کي د جيزه لوی هرم

۲. په عراق کي د بابل اویزان باغونه

۳. په يونان کي د زيوس (د يونانيانو رب الارباب) مجسمه

۴. په ترکیه کي د آرتمیس معبد (کلیسا)

۵. د "هاليكپر نپسكوس" په يوناني ښار كي د "ماوسولوس" مقبره

۲. په يونان كي د "رودس" غټه مجسمه

۷. په مصر کي د اليکساندر برج

د منځنيو پېړيو (۱۴۰-۵۰ ع) اووه عجايبي

د نړۍ د ۷ عجايبو د زياترو لیستونو په اړه ویل سوي دي چي دا عجايبي په منځنيو پېړيو کي موجودي وي. په دې لیستونو کي يادي سوي زياتره ودانۍ د منځنيو پېړيو څخه ډېر پخوا جوړي سوي دي. د منځنيو پېړيو د ۷ عجايبو لیستونه په بېلابېلو نومونو سره نومول سوي دي، لکه:

- د منځنيو پېړيو عجايبي (په دې عجايبو کي د عجايبو تعداد نامعلوم و).

- د منځنيو پېړيو ۷ عجايبي

- د منځنيو پېړيو د فکر اود معماري فن عجايبي

د منځنيو پېړيو د ځينو بېلابېلو ۷ عجايبو نومونه:

۱. په انگلستان کي ستونهنېنج (Stonehenge)

۲. د ایتالیا په مرکز روم کي کولوسيوم (Colosseum)

۳. په مصر کي د کوم هديره

۴. د چین په شمال کي د چین د بوال

۵. په چین کي د "پرسلاين" برج

۶. په ترکیه کي هاجیه سوفیا

۷. په ایتالیا کي د پیزا برج

۱. په انگلستان کي ستونډهبنج (Stonehenge)

۲. د ایتالیا په مرکز روم کي کولوسیم (Colosseum)

۳. په مصري کي د "کوم" هديره

۴. د چين دېوال

۵. په چین کې د "پرسلاين" برج

۶. په ترکیه کې "هاجیه سوفیا"

۷. په ایتالیا کې د "پیزا" برج

اوسنی (عصري) ۷ عجایبی

د ۷ عجایبو په وییپانه کي د ۲۰۰۶ زېږدیز کال د اگست په میاشت کي یو لیست، چي د نړیوالو تعجبه معماریو څخه ۱۴ په زړه پوري معمارۍ پکښي موجودي وې، په دې نیت پرلیکه سو چي د نړۍ په گوټ-گوټ کي به ټول وگړي خپل د خوښي معمارۍ یا ښایسته جوړ سوئ ځای انتخابوي او رایه به ورکوي، خو د رایي ورکولو وروسته ۷ زیاتي رایي وړونکي معمارۍ د نړۍ د ۷ عجایبو په نامه سره ونومول سي.

د اوسني ۷ عجایبو د ټولني په وینا په دې انتخاباتو کي تر سل میلیونو ډیرو وگړو دانترنیت او د موبایل د پیغام (SMS) له لاري خپلي رایي ورکړې چي په نتیجه کي یې لاندې ذکر سوي ۷ عجایبي د ۲۰۰۷ زېږدیز کال د ۷ میاشتي په ۷مه نېټه د پرتگال په مرکز لیسبون کي اعلان کړل سوي:

۱. چیچن ایټزا - میکسیکو
۲. المسیح المخلص - برازیل
۳. کولوسیوم - ایټالیا
۴. د چین دیوال - چین
۵. ماچو پیچو - پیرو (پیرو دجنوبي امریکا په لویدیځ کي موقعیت لري.)
۶. پترا - اردن
۷. تاج محل - هندوستان

همدارنگه د دې ۷ عجایبو سره ترڅنگ په نړۍ کي د ډیرو نورو ۷ عجایبو لیستونه هم سته چي هر یو یې ځانته بېل نوم لري، د بېلگي په توگه د ځینو عجایبو د لیستونو نومونه په لاندې ډول دي:

▪ د نړۍ ۷ طبیعي عجایبي

- د امریکا دن ورځي نوي ۷ عجایبي
- د امریکا د ملکي انجینرانو ټولنه
- تراوبو لاندې نړیوالې ۷ عجایبي
- د نړۍ ۷ صنعتي عجایبي
- د سفر نړیوال ۷ عجایبي: دا عجایبي بیا پر دوو برخو وېشل کېږي:

- ۱. د سفر نړیوالې طبیعي ۷ عجایبي
- ۲. د سفر نړیوالې مصنوعي ۷ عجایبي

۱. چیچن ایټزا - میکسیکو

چیچن ایټزا د نړۍ د ۷ عجایبو څخه یو زړه راکنونکی تعجبه ځای دی چې د ۲۰۰۷ زېږدیز کال د جولای د میاشتي په ۷مه نېټه د پرتګال په مرکز لیسبون کې د رسمي مراسمو په ترڅ کې د نړۍ د تعجبه ځای په حیث اعلان کړل سو.

"چیچن ایټزا" د مایا د قوم یو د مهم ترینو او مشهوره ښارونو څخه یو ښار وو چې د "کوکولکان هرم" پکې واقع دی. د کوکولکان هرم چې "ال کبستیللو" هم ورته ویل کیږي ځینې ته ورته هرم دی. دا هرم په میکسیکو کې یو د مشهور ترینه معماريو څخه شمېرل کیږي چې د مایا د قوم په مټ سره جوړ سوئ دی. مایا د میکسیکو په جنوب او د مرکزي امریکا په شمال کې او سېدونکې قوم دی چې شمېر یې ۸ و ۹ میلیونو کسانو ته رسیږي.

د کوکولکان هرم هغه هرم دی چې په څلورو خواوو کې یې ځینې جوړې سوي دي چې د هرې خوا ځینې یې بیا په خپل وار سره پوره ۹۱ ځینې لري؛ ټوله ۳۲۴ ځینې کیږي. د دې مشهوره هرم لوړوالی ۲۴ متره دی چې دلورې برخې په شمول یې لوړوالی ۳۰ مترو ته رسیږي. همداراز د دې هرم پر سر یو معبد هم موجود دی.

چیچن ایټزا د مایا (مایا هغه ځای دی چې د مایا قوم او سیري: مرکزي امریکا او جنوبی میکسیکو) په شمال کې د کنتو او ارو مخکو سره یو سیمه ییز او مرکزي ځای وو چې بېلابېلي په زړه پوري او زړه راکنونکي معماري پکښې موجود دي.

د چیچن ایټزا څارنه او نظارت د میکسیکو د "INAH" موسیسي لخوا کیږي او مخکه یې د بریچانو د کورنۍ مخکه ده، خو د دې ځای کنډوالې او خرابې بیا فډرالي شتمنۍ دي.

په چیچن ایټزا کې د کوکولکان د هرم څخه ماسپوا نوري په زړه پوري ودانۍ هم موجودې دي چې په لاندې ډول دي:

- لرغون پېژندونکو په ایټزا چیچن کې د "میسوامپریکن بالگیم" لپاره ډېر میدانونه تشخیص کړي دي چې یو د هغو څخه "ګریټ بال کورټ (Great Ball Court)" نومېږي. دا میدان د

کو کولکان هرم د شمال لوږديخ خخه په ۱۵۰ متري کي واقع دئ چي پخوا يو د غټ ترينو ميدانونو خخه شمېرل کېدئ. لرغونی ميدان ۱۲۲ په ۲۸ متره کي اندازه لري او شاوخوا د پوالونو يې ۱۲ متره (۳۹ فوټه) لوړوالی لري.

Great Ball Court

- په چيچن ایتزا کي يوه بله موجوده ودانۍ د "ترومپېنتلي" په نامه يادېږي.
 - اوساريو: دا د کوکولکان هرم ته ورته هرم دئ چي پر سر يې يو معبد موجود دئ او و خلوړو خواوو ته ځينې لري. د دې هرم په مرکزي برخه کي يو غار موجود دئ چي ۱۲ متره (۳۹ فوټه) ژوروالی لري. دا غار د ۱۸۰۰ زېږديز کال په شاوخوا کي د "ايډوارډ ايچ تومپسن" لخوا کيندل سوئ دئ. کله چي نوموړي هلته سکليټونه، طلا او مری پيدا کړې نو يې دا ودانۍ د (The High Priests' Temple) په نامه سره ونومول.

د چيچن ایتزا د نامه معنی:

د چيچن ایتزا چي په انگليسي ژبه سره (Chich'en Itza) ليکل کيږي معنی {د ایتزا د شاه په خوله کي} ده. د چيچن کلیمه د (Chi) او (Ch'en) خخه تشکيله سوې کلیمه ده چي د (Chi) معنی {خوله يا خنده} ده او (Ch'en) د {شاه} معنی ورکوي.

پاته سوه د ایتزا کلیمه: د دې کلیمې ټکي په ټکي معنی (د اوبو جادوگری) ده خو دا د یوه قوم نوم هم دی چې د شمالي جزیرې سیاسي او اقتصادي واک او اختیار یې ځانته خپل کړی وو.

تاریخ:

د "یوکپتن" (د میکسیکو د ۳۱ ایالتونو څخه یو ایالت دی) په شمال کې یوه وچه پرته ده چې پکښې ټول رودونه ترمخکې لاندې بهیږي. هلته دوه غټ طبیعي ژور ځایونه موجود دي چې د سینوتس (Cenotes) په نامه سره یادېږي. په دې ځایونو او د چیچن په شاوخوا کې بې اندازې زیاتې اوبه سته چې د تصفیې لپاره مناسبې وي. د دې دوو سینوتسونو څخه د "ساگرېډو سینوتس" په نامه څه ته ورته ځای ډېر شهرت لري. د بعضو سرچینو له مخې د میلاد څخه مخکې د مایا قوم د دې سینوتسونو په شاوخوا کې قربانۍ ورکړي دي.

سرچینې زیاتوي چې د ۱۹۰۴ زېږدیز کال څخه تر ۱۹۱۰ زېږدیز کاله پورې د "ساگرېډو سینوتس" د پاکېدو پر مهال په چیچن ایتزا کې طلا، پشم، شنه کانی، کولالي او دانسان د بدن خاوري سوی برخې موندل سوي دي.

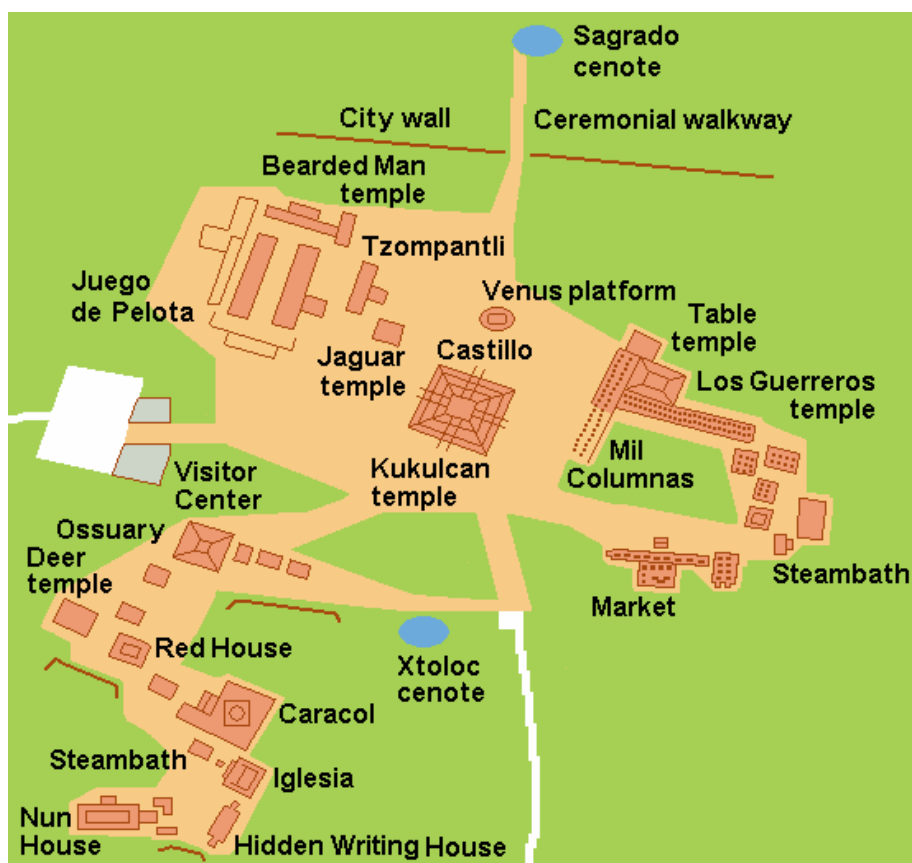

د ساگرېډو سینتوس

د کولکان هرم

د چیچن ایتر مرکزی نقشه

د کولکان د هرم ختیځ خوا

۲. المسيح المخلص - برازيل

"کريست د ريدييمر (Christ the Redeemer)" د برازيل د "ريو د جنایرو" په ښار کې د نړۍ په کچه د عیسی مسیح یوه مشهوره مجسمه ده چې د "کورکواډو" د غره پر څوکه د "تیجوکا فورېست" په ملي پارک کې موقعیت لري. د کورکواډو غر د ۷۰۰ مترو (۲۳۰۰ فوټو) په اندازه جگوالی لري.

نوموړې مجسمه ۳۰ متره (۹۸ فوټه) پلنه او ۲،۳۹ متره (۱۳۰ فوټه) جگوالی لري چې وزن یې ۲۳۵ ټنو ته رسېږي. د "بولیویا" د "کوچابامبا" په ښار کې تردې مجسمې یوه بله جگ ترینه مجسمه موجوده ده چې نوم یې "کريستو د لا کونکورډیا" دی. دا مجسمه بیا ۴۰،۴۴ متره (۱۳۲،۷ فوټه) جگه او ۲۰،۳۴ متره (۶۶،۱۱۲ فوټه) پلنه ده.

خو د کريست د ريدييمر مجسمه د برازيل د کاتولیک لپاره یو ډېر مهم سمبول او رمزو وواو او س هم دی. دا مجسمه د کانگریټو او نورو ټینگو موادو څخه جوړه سوې ده.

د کورکواډو د غره پر سره د یوې جگې مجسمې د جوړولو نظر په لمړي ځل د ۱۸۵۰ زېږدیز کال په نیمايي کې رامنځته سو، دا هغه وخت وو کله چې کاتولیکي ملا "پیدرو ماریا بوس" د شهزادګۍ ایزابېل څخه درخواست وکړ چې نوموړې دي د یوه ستر مذهبي منار د جوړولو په برخه کې مالي مرسته وکړي. شهزادګۍ ایزابېل و دې نظریې ته د عملي بنې ورکولو په اړه هېڅ فکر ونه کړ. کله چې دولت او کلیسا ترمنځ په ۱۸۸۹ زېږدیز کال کې د جلاوالي قوماندې رامنځته سوه نو دا پلان په مکمله توګه سره پاته سو.

ورپسې دوهم پیشنهاد د کاتولیک "سیرکل آف ریو" په واسطه سره په ۱۹۲۱ زېږدیز کال کې وسو چې د غره پر سره یوه مجسمه جوړوي. د کاتولیک دې ډلې د (Semana do Monumento) په نامه سره یو پروګرام جوړ کړ خو د خلکو څخه لاسلیکونه ټول کړي چې ددې مجسمې د ودانولو کار به حمایت کوي. همداراز ددې پروګرام هدف د خلکو هڅول هم وه، خو خلګ خپله هم تر خپله وسه مالي مرسته وکړي. ویل کېږي چې د برازيل کاتولیکانو ددې مجسمې په جوړولو کې تر ټولو زیاتي مالي مرستې کړي دي.

د مجسمې په ډيزاين كې په پام كې نيول سوي وه چې د عيسوي مذهب نښه به پكښې موجوده وي او د عيسی مسیح په لاسونو كې به د نړۍ نقشه وي. خو په پای كې د ټولو مشورو څخه وروسته انتخاب په دې ډول سو چې په مجسمه كې به عيسی مسیح ولاړ وي او دواړه لاسونه به يې خلاص نيولي وي.

د انجينر "هايتور ډا سيلوا كوستا" لخوا د دې مجسمې ډيزاين جوړ سو او د مجسمې كاني تورونكي (سنگ تراش) يې فرانسوی كاني تورونكي "پاول لاندوسكي" وو. د دې ښكلي او زړه راكښونكي معمارۍ جوړښت نهه كاله په بركي ونيول (د ۱۹۲۲ زېږديز كال څخه بيا تر ۱۹۳۱ زېږديز كاله پوري).

د مجسمې ټوله مالي لگښت ۲۵۰۰۰۰ ډالره وو او د ۱۹۳۱ زېږديز كال د اكتوبر د مياشتې په ۱۲ نېټه چې د ۱۳۱۰ زېږديز كال د ميزان د مياشتې د ۱۹ نېټې سره سمون خوري پرانستل سو. ويل كېږي چې په دې ورځ مجسمه بايد د يوې بېټرۍ په وسيله سره روښانه سوې وای خود خرابي هواله كبله مجسمه په "ريو" كې د كاركونكو لخوا روښانه سو.

د ۲۰۰۶ زېږديز كال د اكتوبر په مياشت كې چې د "كريست د ريډييمر" د مجسمې ۷۵مه كليزه وه د "ريو" د ښار سترپادري "كارډينل ايورسيو اوسكار شايد" تر مجسمې لاندي يوه وړه كليسا په نښه كړه چې په نتيجه كې يې ټولو د كاتوليك مذهب لارويانو ته اجازه وركړه سو چې هلته د ماشوم د تعميد غسل او د واده مذهبي مراسم ترسره كړي.

۳. کولوسیوم - ایتالیا

کولوسیوم یا "رومن کولوسیوم" چي لومړی د "فلاویین امپیتیا تر" په نامه سره یادېده د ایتالیا د مرکز د روم په مرکزي برخه کې موقعیت لري. کولوسیوم یو "آمپي تیا تر" یعنی یو سټیډیوم ته ورته میدان دی چې په زړه پوري کنسرتونه او د سپورټ په شمول زیات نور مراسم ترسره کېږي. دا تیا تر چي د رومي معمارۍ او رومي انجینرۍ یو د بهترینو ودانیو څخه شمېرل کېږي د روم په امپراطوري کې تر ټولو غټ ترینه تیا تر دی. د آمپي تیا تر کلیمه چي په رومي ژبه یې داسي (Amphitheatrum Flavium) لیکي د دوو رومي امپراطورانو "وېسپاسیین" او "تیتوس" د کورنۍ د نامه څخه تشکیله سوې کلیمه ده.

ددې ودانۍ کار د میلاد څخه وروسته د ۷۰م او ۷۲م کال په منځ کې د "وېسپاسیین" د امپراطورۍ په دوره کې پېل سوئ دی چې د میلاد څخه وروسته یې په ۸۰م کال کې، د "تیتوس" د امپراطورۍ په دوره کې، کار پای ته ورسېد، خو د یوولسم رومي امپراطور "ډومیشین" په دوره (۸۱-۹۲) کې یې سمون سوئ او بعضي بدلونونو پکښې رامنځته سوې دي. هېره دي نه وي چې د کولوسیوم د پرانستلو په مراسمو کې بېلابېلو لوبو تقریبا سل ورځي ادامه درلودله.

کولوسیوم چي د هگۍ شکل ته ورته ښه لري ۱۸۸ په ۱۵۶ مترو کې مخکه اشغال کړې چې محیط یې ۵۲۷ متره مربع ته رسیږي. ددې ودانۍ بهرني دېوالونه ۳ قطاره لري چې هر قطار یې بیا په خپل وار سره نیمې دایرې ته ورته ۸۰ گولایاني لري. په ودانۍ کې ۷۲ د داخلیدو دروازې موجودې دي او دننه پکښې ۵۰۰۰۰ تماشه چیان ځایبدلای سي.

کولوسیوم په پخواني روم کې د "کلاسیکل میتولوژي" پر بنسټ د ډرامو، اعدام، د حیوان د ښکارولو او بعضو نورو شیانو سره ترڅنګ د پخواني روم د مقابلو (Gladiatorial contests) لپاره استعمال کېده. د پخواني روم د مقابلو (contests Gladiatorial) مقصد د خلکو یا تماشه چیانو ساعت تېری و چې یوه سړي به د یوه بل کس او یا حیوان سره جنګ کاوه. ددې څخه زیاته موده وروسته د کولوسیوم څخه د ورکشاپو، د نظامي او جنګي کلا او بعضي نورو کارونو لپاره استفاده کېده.

د ځينو سرچينو له مخي اټکل کيږي چي په کولوسيوم کي د کولوسيوم د گېمونو (لوبو) له امله پنځه سوه زره انسانان او د يوه ميليون په شاوخوا کي حيوانان له منځه تللي دي.

د ۱۲مي او ۱۷مي پېړۍ په شاوخوا کي په کليسا پوري اړوندو ادارو امر وکړ چي د پراخ کولوسيوم څخه دي په يوه داسي ډول استفاده وسي خو د وطن اقتصادي وضعه نوره هم بڼه سي. هغه وو چي د رومن کاتولیک مذهب لوی پېشوا "پوپ سيکستوس" يو نوی پلان جوړ کړ چي د کولوسيوم څخه به د وړۍ فابريکه جوړوي خو په روم کي د ټولو زنا کونکو (فاحشو) لپاره د کار زمينه مساعده کړي. خو دا چي نوموړی ددې پيشنهاده وړاندي کولو څخه وروسته په لنډ وخت کي د نړۍ څخه وکوچېد نو د کولوسيوم څخه د وړۍ کمپنۍ جوړه نه سوه.

ورپسې په ۱۲۷۱ زېږديز کال کي "کېرډينل الټيئري" په کولوسيوم کي د غوييانو د جنگولو اجازه ورکړه چي حالات يې نور هم ککړ کړل.

په ۱۷۴۹ زېږديز کال کي "پوپ بېنېډيکت XIV" د يوې رسمي کليسا د پاليسۍ په حيث دا تصديق کړه چي د کولوسيوم څخه په پخوا وختونو کي د يوداسي ځای کار اخيستل کېده چيري چي به عيسويان له منځه تله او ويجاړېده. ددې حکم د صادرولو په نتيجه کي په کمه موده کي په کولوسيوم کي بنکار منع کړل سو. "پوپ بېنېډيکت XIV" د کولوسيوم څخه د (Passion of Christ = د عيسی سره مينه) تعمير په شانې کار اخيسته او د صليب په شانې يې زيات نور مرکزونه هلته جوړ کړل.

د کولوسيوم څخه ډيرو امپراتورانو او ولسمشرانو د خپلي خوښي کار اخيستی دی چي په نتيجه کي يې هلته بېلابېلي پيښي واقع سوي دي.

د ډيرو لاريونو سره ترڅنگ په ۲۰۰۰ زېږديز کال کي د اعدام پر ضد غټ لاريونونه هم د کولوسيوم منځته وسوه.

دا مشهوره او زړه تړاکنونکې ودانۍ نن سبا د روم د مشهوره ترينو سپل ځايونو څخه شمېرل کيږي چي هر کال په زرگونو گړخندويان ورځي.

په روم کي د يوه باغ څخه د کولوسيوم منظره

د کولوسيوم دننه برخه

ڪولوسيوم په شپه ڪي

۴. د چین دیوال - چین

د چین ستر د پوال د چین په شمال کې یو ډبرین او خاورین د پوال دی چې د میلاد څخه مخکې د پنځمې او شپاړلسمې پېړۍ په منځ کې جوړ سوئ دی. د پوال په دې نیت جوړ کړل سو چې د بېلابېلو پادشاهي دورو په جریان کې به د چین دامپراطوری د شمالي سرحدونو دفاع کوي. د چین د ستر د پوال څخه ماسپواد پنځمې پېړۍ څخه راپدېخوا راز-راز نور د پوالونه هم معمار سوي دي چې د چین د ستر د پوال سره په مقایسه یې کیفیت ښه نه دی، د بېلګې په توګه سره د چین د امپراطور "قین شي هوانګ" په امر جوړ سوئ د پوال یادولای سو چې د میلاد څخه مخکې د ۲۰۶ او ۲۲۰ کلونو په منځ کې جوړ سو.

د چین د پوال په ختیځ کې د "شانهاګوان" څخه بیا په لوېدیځ کې تر "لوپ نور" پورې غځېدلئ دی. د لرغون پېژندنې پراخي سروې د عصري پرمختللو تخنیکونو په وسیله سره په تیرو نژدې وختونو کې دا معلومه کړه چې دا د پوال ۸۸۵۱،۸ کیلو متره (۳،۵۵۰۰ میله) اوږدوالی لري. د دې فاصلې څخه یې د ۲۲۵۹،۶ کیلو مترو (۵،۳۸۸۹ میلو) په اندازه برخه خپله د پوال نیولې، د ۳۵۹،۷ کیلو مترو (۵،۲۲۳ میلو) په اندازه برخه یې مرجلونو او د پاته ۲۲۳۲،۵ کیلو مترو (۲،۱۳۸۷ میلو) په اندازه برخه یې طبیعي او دفاعي سیمو، لکه غونډیانو او سیندونو، اشغال کړې ده.

د چین د پوال لنډه تاریخچه:

چینایان د میلاد څخه مخکې په اتمه پېړۍ کې د "دوېي او د مني" په دوره کې لا د پوال د جوړولو تخنیکونو سره بلد وه. د میلاد څخه مخکې د پنځمې پېړۍ څخه بیا تر ۲۲۱ پېړۍ پورې د "قي" او "ژاو" دولتونو یو پلان جوړ کړ چې د خپل هیواد د سرحدونو دفاع به په یوه ډېره بهترینه او فوق العاده توګه سره کوي. د هغوی نظر دا وو چې یو داسې شی به جوړوي چې د کوچنیو حملو او د تورو د جنګونو په مقابل کې ښه رول ولوبوي.

"قین شي هوانګ" چې کله ټوله مخالف ایالتونه فتح کړل نو یې د میلاد څخه مخکې په ۲۲۱ کال کې ټوله چین سره یو کړ او د "قین د کورنۍ" (Qin Dynasty) بنسټ یې کېښود. امپراطور د خپلې امپراطورۍ د دفاع په خاطر امر وکړ چې یو نوی د پوال باید جوړ کړل سي چې د شمال نوي

پولي او سرحدونه د نورو سنگرونو سره ونښلوی شو د شمال خخه د "کسیونگنو" د وگړو د راتگ مخه ونیسي. د دې پوړی د جوړولو په پیل کې لومړی یوازي د خاوري خخه کار اخیستل کېده خو د وخت په تېرېدو سره د کانیو او ډبرو خخه هم گټه پورته سوه چې د ډبرو خخه د استفادې سره سم یې د څارني برجونه ورغول. په ډبرو سختو حالاتو کې تریونیم میلیون زیاتو وگړو د دې پوړی په جوړولو کې ونډه واخیسته او همداراز ویل کیږي چې په هر متر کې یوه کس خپل ژوند د لاسه ورکړی دی.

د "تانگ د کورنۍ" (Tang Dynasty) په وخت کې د پوړی د خطر سره مخ وو خو د ۱۳۲۸ او ۱۲۴۴ زېږدیز کال په منځ کې د "مینگ د کورنۍ" (Ming Dynasty) په دوره کې د دې پوړی د بیا جوړونې پروژې پیل او پای ته ورسېدې او علاوه پر دې د پوړی نور هم اوږد کړل سو. همداشان په دې زمان کې د پوړی په شاوخوا کې جلا او ټوټې-ټوټې جوړ سوي د پوړی لونه هم د دې ستر د پوړی سره یوځای سول.

د چین د په زړه پوري او زړه راکنونکي ستر د پوړی ساتنه د شاوخوا زرو کلاوو او د څارنو د برجو خخه کېده. کله چې به د دښمن قواوې و د پوړی ته رانژدې کېدې نو به د دې پوړی ساتونکو د پروړو، انبارو او لرگو خخه اور بلاوه شو د دښمن مخه ونیسي او د دښمن ته زیان ورسوي.

سل کاله وروسته لا دهون نژاد ماته نه وه خوړلې، هغه وو چې "مینگ" د مغولو او مانشو (Manchus) سره نابوده جنگونه وکړل. دیادوني ورپدې چې مغول او مانشو د هون د نژاد د نسل خخه شمېرل کیږي. خو د وخت په تېرېدو سره اخیر د چین د ستر د پوړی کار پای ته ورسېد او د پوړی، د دې پوړی جوړونکو او د دې د پوړی بنسټ ایښودونکو د چین او دنړۍ په تاریخ کې ځان ته ځای خپل کړ. هېره دي نه وي چې د دې پوړی د کار د تمامېدو خخه وروسته کوچیانو ته په جایزه کې په زرگونو کیلومتره مربع محکمه ورکول سوه.

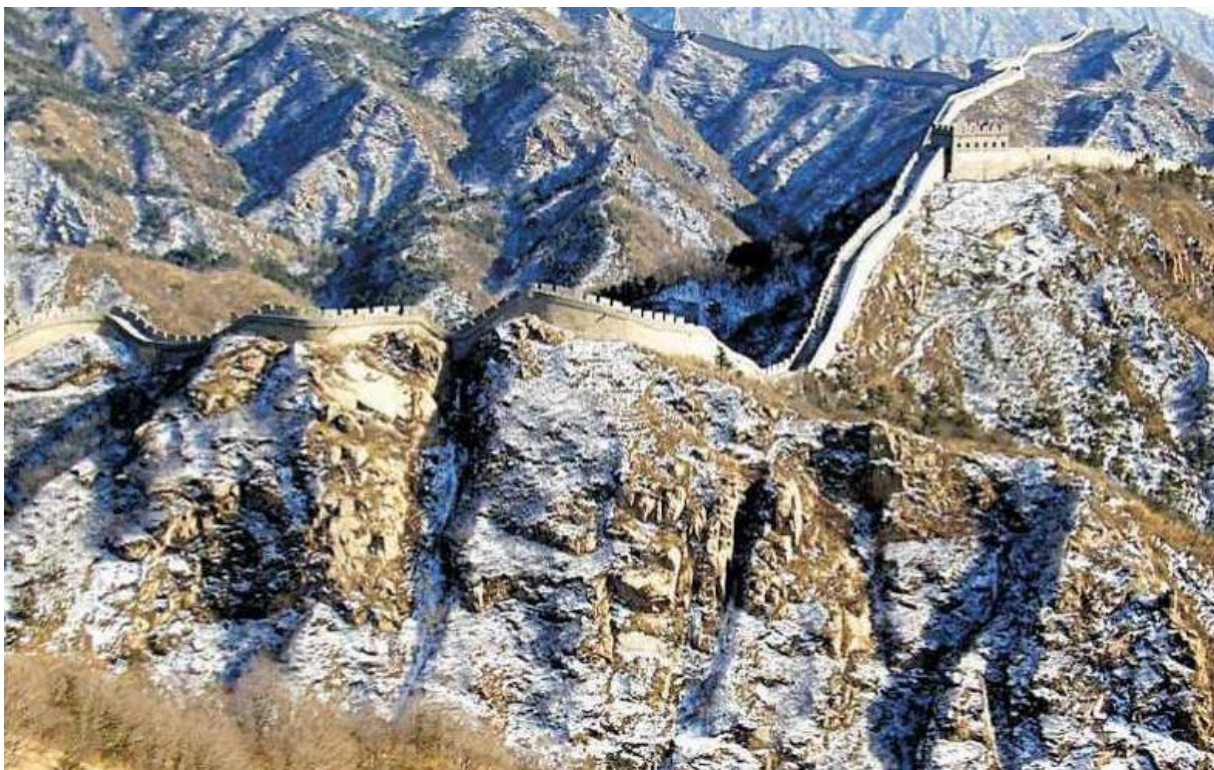
اوس د پوړی په ډبرو ځایونو کې ویجاړ دی چې له امله یې گړځندویان اجازه نه لري چې د دې پوړی په ځینو ځانگړو او نیم-ویجاړ ځایونو کې وگرځي. د پوړی په لسگونو غټي دروازې لري چې په ختیځ کې یې د "بوهایي" د سیمې د سرحد سره د "شانهایگوان" په نامه یوه دروازه موجوده ده او په لوېدیځ کې یې د "جیایوگوان" په نامه دروازه موقعیت لري.

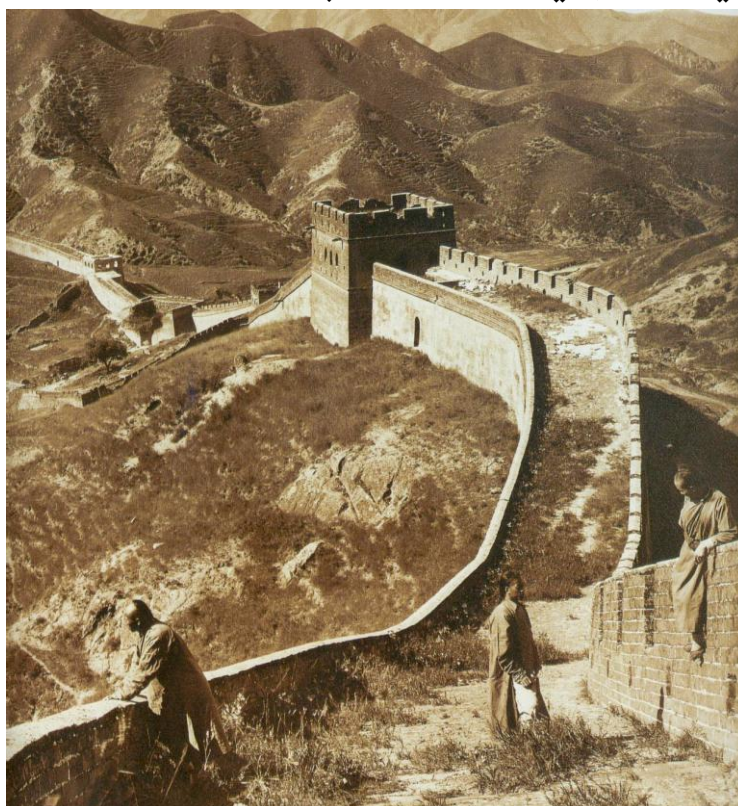
د لمر لوېدو پر مهال د ستر د پوال منظره

د (Qin Dynasty) د ستر د پوال نقشه

د ژمي په موسم کي پېکينگ ته نژدې د چين د ستر د پوال يوه برخه

په ۱۹۰۷ زېږديز کال کي د چين د ستر د پوال يو انځور

د چین د ستر د بوال یوه برخه

۵. ماچو پیچو - پیرو

"ماچو پیچو خپله د "ماچو پیچو" او د "هواينا پیچو" (پښتو معنی: ځوان غر) په نامه د غرونو په منځ کې رابنکېله سیمه ده چې د ۱۷۵۰ مترو په اندازه لوړ د "اروبامبا" په نامه رود پکې بهیږي. ماچو پیچو چې د "د لاسټ سیتی آف د اینکاس (the Lost City of the Incas)" په نامه سره هم یادېږي د امریکا په جنوب لوېدیځ کې د "پیرو" د "ایروبامبا" په تنګي کې د یوه غره پر سر موقعیت لري. په کچوایي ژبه ماچو پیچو "د یوه زاړه سړي هسکوالی" معنی ورکوي. ماچو پیچو د "اینکا" په نامه دوگړو یو ښار وو چې د سمنرد سطحې څخه ۲۴۳۰ متره (۸۰۰۰ فوټه) لوړ موقعیت لري. همداراز دا ځای د اینکا دامپراطوری یو د مشهوره ترینو ښو ښانو څخه هم شمېرل کېږي.

تائید سوي سرچیني وايي چې د ۱۴۴۰ زېږدیز کال په شاوخوا کې د "پاچاکوتي" د سلطنت په دوره کې د ماچو پیچو د جوړولو پروژې پیل سوي دي. په دې ځای کې د هسپانویانو تر فتحې، یعنی تر ۱۵۳۲ زېږدیز کاله پوري، وگړي اوسېدل. پوهان په دې عقیده دي چې دا ځای د کوم ځانگړي هدف لپاره نه دی جوړ سوئ ځکه چې د دې ځای د ورتگ لاري ډیري خرابي دي. هغوی په دې باور دي چې دا ځای په پخوا وختونو کې د امپراطورانو، پادشاهانو او نورو پرمختللو خلکو د مېلې او ساعت تیري ځای وو. دا ځای د پرمختللو خلکو، مشرانو او دهغوی د نوکرانو لپاره ودانۍ لري او پکښې د ۷۵۰ تنو په شاوخوا کې خلگ د شپې پاتېدلای سوائ. د یادوني وړ ده چې کله چې به د باران د اورېدو په وخت کې هلته پادشاهان نه وه نو به نور وگړي زیات کم او یا هیڅ نه لیدل کېدل. کله چې د اینکا سلطنت ماته وخوره نو ماچو پیچو ته د اوږدې مودې لپار تگ راتگ بند کړل سو او ښار به اکثره وخت ایله - بېله ولاړ وو.

همدارنگه یوه بله ډله پوهان بیا وايي چې ماچو پیچو د اینکا د سلطنت د دفاع لپاره یوه جوړه سوي کلا وه او کله چې هسپانویان راغلل نو د اینکا وگړو ضرورت نه درلود چې دې کلا ته بیا ولاړ سي او دخپل سلطنت دفاع وکړي نو یې په نتیجه کې تگ - راتگ بند سو. خو دا دلیل بیا په دې سره یو ناکام دلیل دی چې وايي د ماچو پیچو موقعیت داسې یو موقعیت نه وو چې دهغه ځایه څخه دي د اینکا د سلطنت دفاع سوي وای.

داسي هم ويل کيږي چي دا هغه ځای و چيري چي به د کواکين بلگونه راټولېدل، ځکه هلته د کواکين ډيري کروندې موجودې وې. خو دا خبره بيا په دې سره کمزوره کيږي چي وايي د هسپانويانو د راتگ څخه وروسته خو هم هلته د کواکين کروندې موجودې وې نو بيا دې سيمي ته تگ راتگ ولي بند سو.

په تيرو نژدې وختونو کي دا معلومه سوه چي په ۱۸۲۷ زېږديز کال کي جرمني کان لټونکي او دلرگو سوداگر "اوگوستو بېرنس" د پيرو د دولت په اجازه سره دا غرنی ښار پيدا و لوت کړ او همداشاني يې ددې ځای لرغوني خزاني و اروپايي موزيمونه ته ورکړې. په ۱۹۱۱م زېږديز کال کي تاريخ پوه "هیرام بينگام" د اينکا په وگړو او امپراطوري پسي يوه څېړنه پېل کړه چي ددې څېړني په سفر کي يې ماچوپيچو د دوهم ځل لپار پيدا (کشف) کړ. دا ځای هغه وخت دنړۍ په کچه مشهور سو کله چي په ۱۹۱۳ زېږديز کال کي د نېشنل جيوگرافیک چېنل ددې ځای په اړه بشپړ معلومات نړۍ ته وړاندي کړ او په ۱۹۸۳ زېږديز کال کي دې ځای ته د يونيسکو د جهاني ميراث په ليست کي ځای ورکړل سو.

دا د غرو - رغونو په منځ کي زړه را کښونکې شنه سيمه چي نړيوال شهرت لري د گرځندويانو لپاره ډېر مهم ځای دى او هر کال د ۴۰۰۰۰۰ په شاوخوا کي گرځندويان دې ځای ته سفر کوي. خو يونيسکو د گرځندويانو په دې شمېر سره خوشحاله نه ده، ځکه د يونيسکو ډله بيريزي چي ماچوپيچو ته به د ډيرو گرځندويانو د تگ راتگ له امله نور زيان هم ورسپري. همداراز د ۱۹۹۰ زېږديز کال راهيسي دې سيمي ته نژدې هوټلونه او دوکانونه جوړ سوي دي چي د گرځندويانو د اړتياوو په پوره کولو کي پوره رول لوبوي. ماچوپيچو ته په پخوا وختونو کي ورتگ خو ورځي په برکي نيولې خو په عصري نړۍ کي څوک هلته دبس او اورگاډۍ په وسيله سره په ډېر لنډ وخت کي تلای سي.

د هو اینا پیچو (خوان غر) د سرخه د ماچو پیچو منظره

په ماچو پیچو کې د اینکا د قصر مخ

ماچو پیچو په ۱۹۱۱ز کي

د ماچو پیچو په شاوخوا کي د شنو غرونو او خپله د ماچو پیچو منظره

۶. پترا - اردن

لرغونی بنار پترا د اردن و جنوب ته نژدې ددې هیواد په ختیځ کې د غونډیو په یوه تنګي کې موقعیت لري. پترا چې په عربي ژبه د البترا په نامه سره یادېږي د "نباطیانسیانو (الأنباط)" د مرکز یوناني نوم وو. "نباطیانس (الأنباط)" د جنوبي اردن د عربو او د عربستان په شمال کې د سامي خلګو یوه ډله وه. د پترا په بنار کې شاوخوا ټوله ودانۍ، چې پخوا جوړې سوي وې، وړانې سوي دي.

دا بنار د تجارت او سوداګرۍ څلورلاری بللای سو، ځکه چې د یمن څخه د "بخور" بوټي ددې لاري و اېران، سوريې، روم او یونان ته انتقالېږي. د بخور بوټي هغه بوټي دي چې په خونو او یا نورو ځایونو کې د ښه بوی درامنځته کولو لپاره لګېږي. په پترا کې د سوداګرانو د مالي حاصلاتو له امله د پترا چارواکي ښه شتمن سول چې په پترا کې له دوی څخه پاته سوي ودانۍ د هغوی د شتمنتوب نښې بلل کېږي.

نباطیانس (الأنباط) ډیره موده خپله پادشاهي وکړه خو په ۱۰۶ کال کې دروم امپراطوری ماته ورکړه او دا سیمه د "عربيې" ولایت یو بنار وګرځېد.

پت هندي سوداګر سویسز لېنډي "جین لوس بورکهاردت" په ۱۸۱۲ زېږدیز کال کې پترا د عربي نړۍ لپاره د دوهم ځل لپاره کشف کړه، په داسې حال کې چې دا مهال د پترا بنار وړان سوئ و. د شلمې پېړۍ په شلمو کلونو کې دلرغون پېژندنې لپاره د پتو شیانو د راسربېره کولو په نیت کیندنې پېل سوې. په پترا کې لومړنۍ پلټنې او کیندنې په ۱۹۲۹ زېږدیز کال کې ترسره سوې چې په ۱۹۳۵، ۱۹۳۷ او ۱۹۵۴ ز کلونو کې پرمخ ولاړې. همداراز په ۱۹۵۸ ز کال کې دلرغون پېژندنې برتانوی ښوونځی د پترا د مرکز په کیندلو او پلټلو سره پېل وکړ. ددې وخت څخه بیا تراوسه پوري په دې سیمه کې لرغون پېژندنې په پلټنو بوخت دي.

هېره دي نه وي چې د قران الکریم د الفجر په سورت شریف کې دا ځای د ثمود په نامه سره ذکر سوئ دی.

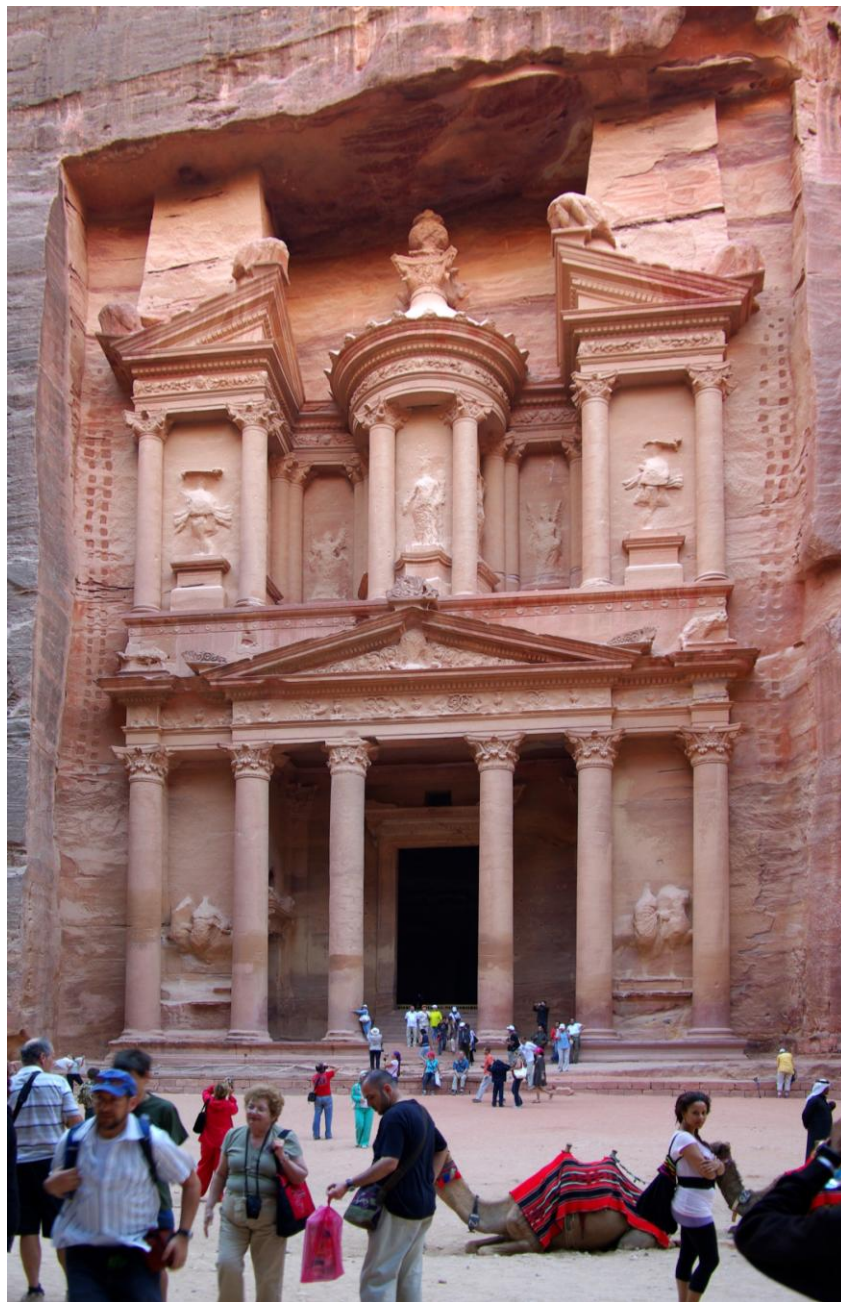
د پترا مهمې او لرغونې ودانۍ:

▪ د پترا لویه ماڼۍ

- د روم سرک
- المهلمه
- لوړ د قرباني ځای
- د خزنېه: چې د خزاني خونه هم ورته ويل کيږي په پترا کي تر ټولو مشهوره ودانۍ ده چې د ميلاد څخه مخکي په ۸۴م او ۸۵م کال کي جوړه سوې ده. زياتره پوهان په دې عقیده دي چې دا ودانۍ د "نباطيانس" د سردار "اريتاس III" په امر سره جوړه سوې ده. د "دخزنيې" د ودانۍ مخ څلوېښت متره لوړوالی او ۲۵ متره پلنوالی لري. همداشاني څېړونکو او پوهانو په تيرو لنډو وختونو کي دا په گوته کړې ده چې د "دخزنيې" د ودانۍ جوړولو فقط ۳ مياشتي په برکي نيولي دي. پام را اړونکې خبره داده چې دهغه وخت د معمارۍ د تخنيکونو په وسيله سره د يوې داسي ودانۍ جوړول يو ډېر غټ او بېل کار دی.
- ديرالبلح (صومعه: ماني، چيري چې روحانين او سيزي): صومعه په پترا کي تر ټولو غټه ودانۍ ده چې د ښار د مرکزي بازار په شمال لور پدېځ کي په يوه غره کي موقعيت لري. دا ودانۍ د سردار "ابو داس I" معبد و.
- د پترا کلیسا: چې په انگليسي په (Petra Church) نامه سره مشهوره ده د پنځمي پېړۍ په پای کي جوړه سوې کلیسا ده چې د جوړولو دوخت څخه يې بيا پنځوس کاله وروسته د بيا جوړونې پروژې تر سره سوې. د دې کلیسا اندازه ۲۲ په ۱۵ متره کي ده. د ميلاد څخه وروسته د ۲۰۰ کال په شاوخوا کي دا کلیسا په مکمله توگه سره وسوځېدل او ورپسې په لنډ وخت کي د يوې زلزلې له امله وړانه سوه. په ۱۹۹۳ زېږديز کال کي د پترا د کلیسا په يوه کنج کي ۱۵۲ د "پاپروس لولې" پيدا سوې؛ دې لولو ته "پترا لولز" هم ويل کيږي. پاپروس يو ډول مصري بوټی دی چې اوږدې پانې لري او په ابو کي راشين کيږي.
- په تيرو نژدې وختونو کي د دې کلیسا په شاوخوا کي نوري کلیساوي هم کشف سوي دي چې په اړه يې بې لاتراوسه زيات معلومات نسته. دا تازه کشف سوي کلیساوي پوهانو د "شنې کلیسا" او د "خط الراس کلیسا" په نامه سره نومولي دي.
- او ځيني نوري ودانۍ ...

د پترا لرغونې ښار په ۱۹۸۵ زېږديز کال کې د يونيسکو د جهاني ميراث په ليست کې ثبت کړل سو. دا ځای د ګرځندويانو لپاره د راز-راز لرغونو ودانيو او تاريخي اثارو د لرلو له امله ډېر مهم دی.

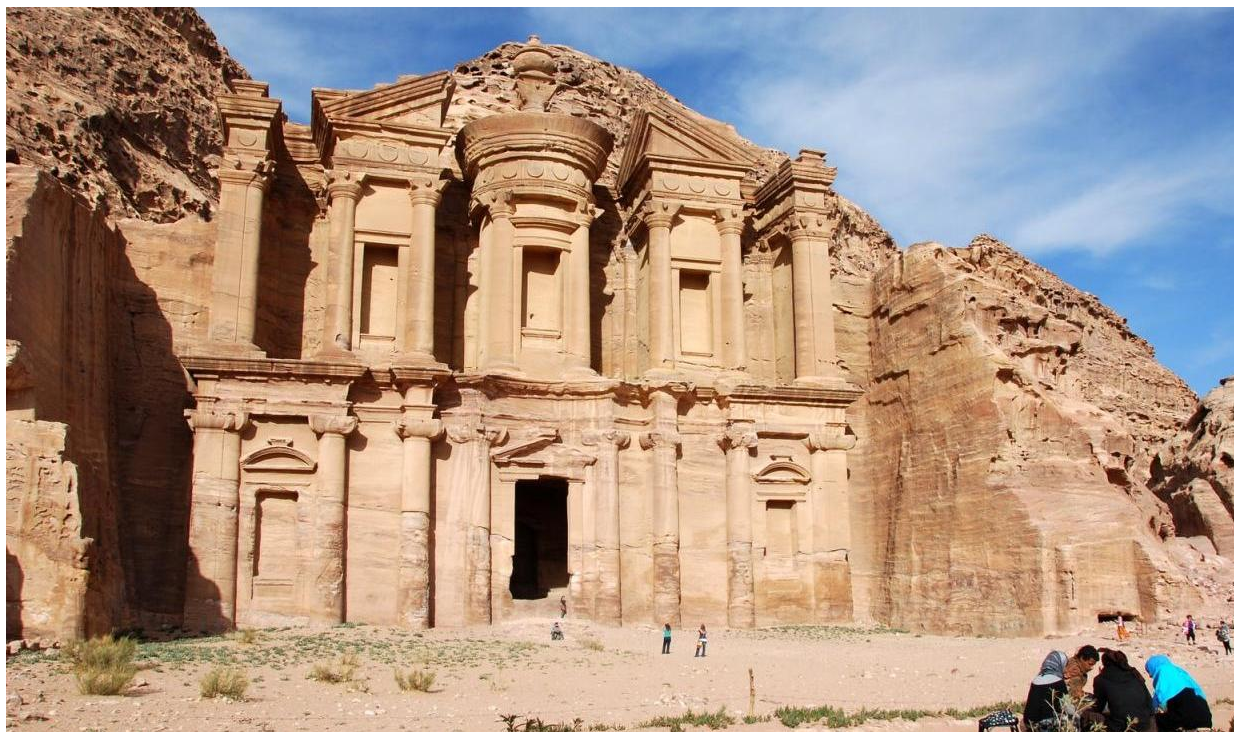
د "اردن ټايمز" يوراپورليکي چې د ۲۰۰۲ ز کال د نومبر او ډسمبر په دوو مياشتو کې پترا ته ۵۹ زرو کسانو سفر وکړ او زياتوي چې د ګرځندويانو دا شمېره د ۲۰۰۵ زېږديز کال د شمېرې څخه ۲۵ سلنه کمه سوې ده.

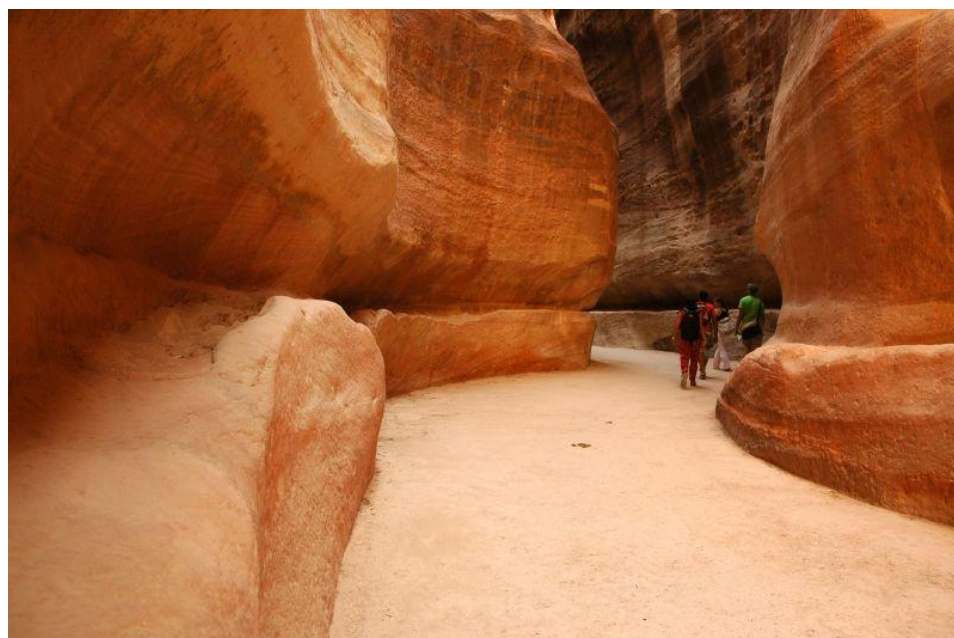
الخزنبه (د خزاني خونه)

جـرـة قـبـر

دير البعلج (صومعه)

پتراته تللی لاره

۷. تاج محل - هندوستان

تاج محل د هندوستان په شمال کي د "اوتار پرادش" د ایالت د "اگرا" په ښار کي د ممتاز محل پر مقبرې یوه جوړه سوې ښکلې ودانۍ ده چي د مغول دامپراطور شاه جهان په امر سره د هغه د مائدينې ممتاز محل په یاد جوړه سوه.

ممتاز محل چي د ۱۵۹۳ زېږديز کال د اپرېل په میاشت کي زېږېدلې وه د ۱۶۳۱ ز کال د جون د میاشتي په ۱۷مه نېټه د نفاس په دوره کي په حق ورسېده.

شاه جهان چي د ۱۵۹۲ ز کال د جنوري پر پنځمه د لاهور په ښار کي زېږېدلې دئ په ۱۶۳۱ ز کال کي د مغولو دامپراطورۍ د دورې په ستره خوښي کي هغه وخت د غم پر ټغر کښېناست کله چي يې درېيمه ماینه، ممتاز محل، د څوارلسم کوچني "گوهاره بېگم" د زوکړي پر مهال د ابد لپاره دنړۍ څخه سترگي پټي کړې. ويل کيږي چي پر امپراطور شاه جهان باندي په خپلو ښځو کي ممتاز محل ډیره گرانه وه.

د ممتاز محل د مړني څخه پوره یو کال وروسته په ۱۶۳۲ زېږديز کال کي دهغې د مقبرې د ودانۍ کار پېل سو. په زرگونو کسب گرانو او صنعت گرانو ددې ودانۍ په جوړولو کي کار وکړ. د ودانۍ د ډيزاین لپاره عبدالکریم مأمور خان، مکرامات خان او کندهاري انجینر استاد احمد لاهوري خپل ډيزاین پېش کړ، هغه وو چي د استاد احمد لاهوري ډيزاین د واکمنو خوښ سو. په ۱۶۴۸ زېږديز کال کي د ممتاز محل د مقبرې کار پای ته ورسېد او ددې څخه پنځه کاله وروسته د مقبرې په شاوخوا کي د باغ او نورو تعمیرونو، لکه دروازو-روزه، کار پای ته ورسېد.

"جین-بېټیست ټېورنیر" زیات کونښن وکړ چي د "يامونا" په نامه د سیند پر مقابل طرف تاج محل ته ورته یوه بله ودانۍ جوړه کړي، چي هغه به خپله د مغولو دامپراطور لپاره وي او ټوله به د تور مرمړ څخه جوړه وي. خو کله چي په ۱۶۲۲ زېږديز کال کي شاه جهان د بندیتوب پر مهال ومړ، نو دا کار هیڅ ترسره نه سو او شاه جهان د مړني څخه وروسته په تاج محل کي د ممتاز محل څنگته خاورو ته وسپارل سو. د شاه جهان او د ممتاز محل د قبرو سرونه د تابوت په شان جوړ سوې دي؛ چي د شاه جهان د قبر سرد ممتاز محل د قبر تر سر لوړ دئ او همداراز د ممتاز محل مقبره ۱،۵ په ۲،۵ متره کي جوړه سوې ده.

تاج محل ۵۲ متره پلن ، ۵۸ متره لوړ او په لس زره متره مربع مساحت کي له سپينو مرمر و څخه جوړ سوئ دئ. د تاج محل په شاوخوا کي څلوري منارې ډيره موده وروسته جوړي سوي، چي لږ څه کږې دي؛ هغه په دې چي که کله زلزله وسي نو به منارې پر تعمير نه چپه کيږي. د تاج محل ختيځ ته يو مسجد او په لوبډېڅه برخه کي يې يو مېلمستون جوړ سوئ دئ. د دې ودانۍ سره د چهارباغ يا مغول باغ په نامه يو باغ هم سته چي په ۳۰۰ متره مربع محکه کي جوړ سوئ دئ او تاج محل ته لار بنکلا وربخښي.

د نړۍ په کچه مشهوره او لرغونې تاج محل هر کال د ۲ څخه تر ۴ ميليونو پوري گرځندويان ځانته رابولي چي زياتره گرځندويان هلته د اکتوبر، نومبر او فبروري په مياشتو کي سفر کوي، ځکه چي په دې وخت کي هلته هوا مناسبه وي. تاج محل د هفتي په ټولو ورځو کي د سهار د ۶ بجو څخه بيا د ماښام تر ۷ بجو پوري دگرځندويانو او ليدونکو پر مخ خلاص وي، خو د جمعې په ورځ د ماښام تر ۱۲ بجو څخه بيا تر ۲ بجو پوري هلته عبادت يا لمونځ کونکي موجود وي. په ۱۹۸۳ زېږديز کال کي تاج محل د يونيسکو د جهاني ميراث په ليست کي ځان ته ځای خپل کړ.

د تاج محل ودانۍ

تاج محل ته د داخلیدو دروازو (دروازه-روزه)

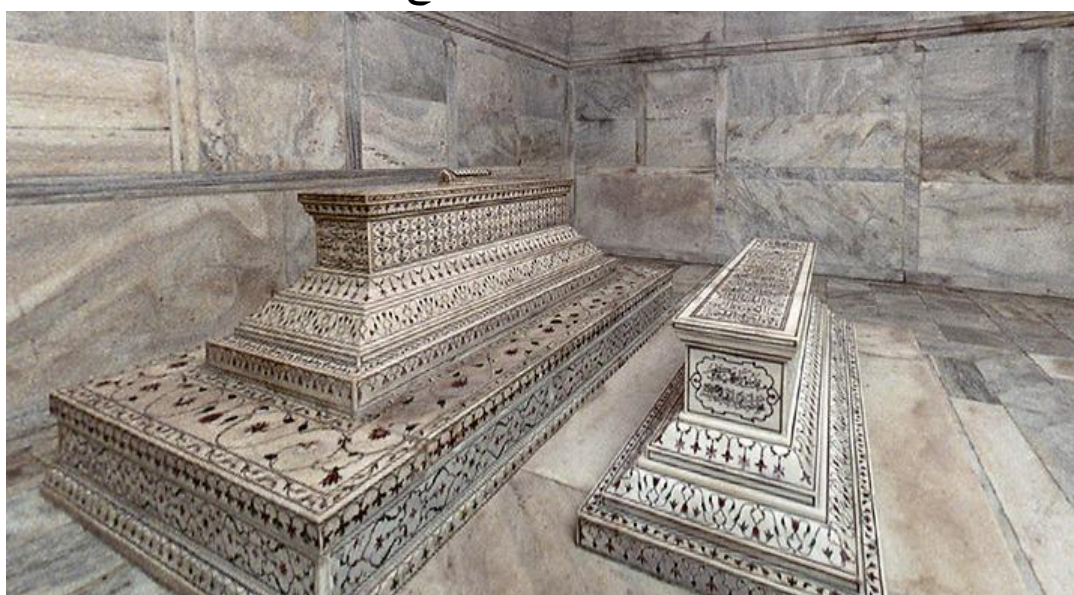
د تاج محل مسجد

د ممتاز محل او شاه جهان دمقبرو پر شاوخوا جوړه سوې پنجره

د "يامونا" د سيند دهاخوا څخه د تاج محل يو انځور

د شاه جهان او ممتاز محل مقبرې

سرچینې

ددې کتاب د ژباړلو پر مهال د لاندینيو وييپاڼيو څخه معلومات راټول سوئ او ورپسې ژباړل سوئ دی:

■ د انگلیسي ویکيپیډیا

■ د هالنډي ویکيپیډیا

■ نیو سپون ونډرز د اټ کام

د ژباړن آثار (ناچاپ):

۱. زما سوی ! د ماشومانو لپاره ژباړه

۲. فټبالر د ماشومانو لپاره ژباړه

۳. کره کي سپی د ماشومانو لپاره ژباړه

۴. سره زر د ماشومانو لپاره ژباړه

۵. د نړۍ اووه عجایبي همدا اثر ژباړه

۶. دنوبل جایزه او گټونکي یې * ژوندلیکونه او ... ژباړه

۷. درې ماشومان او یو ستوری ناول ژباړه

د نوبل جایزه او گټونکي یې * : دغه اثر تراوسه بشپړ نه دی، خو په لنډه موده کي به یې ژباړه مکمله سي.

پای

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**